

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ МАТЕРІАЛІВ
СXXXVII МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ - КОНФЕРЕНЦІЇ**

el-conf.com.ua

**«РОЗВИТОК НАУКИ ТА ТЕХНІКИ:
ВИКЛИКИ 2024 РОКУ»**

19 СІЧНЯ 2024 РОКУ

М. ЧЕРНІВЦІ

Розвиток науки та техніки: виклики 2024 року,
СХХХVІІ Міжнародна науково-практична інтернет-
конференція. – м. Чернівці, 19 січня 2024 року. – 300 с.

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами доповідей СХХХVІІ Міжнародної науково-практичної інтернет - конференції «Розвиток науки та техніки: виклики 2024 року», 19 січня 2024 року, які оприлюднені на інтернет-сторінці el-conf.com.ua

Адреса оргкомітету:
21018, Україна, м. Вінниця, а/с 5088
e-mail: el-conf@ukr.net

Оргкомітет інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, наукові керівники.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерела є обов'язковим.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ МУЗЕЇВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ
УКРАЇНИ ТА РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА

Паска Андрій

*аспірант кафедри педагогіки та освітнього
менеджменту імені Богдана Ступарика
Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника
м. Івано-Франківськ, Україна*

У період після проголошення незалежності України та ліквідації тоталітарної системи в Польщі у закладах вищої освіти (ЗВО) цих країн почали активно впроваджуватися сучасні методи музейної педагогіки. Суттєво змінилися функції та завдання музеїв ЗВО. Якщо раніше провідна роль відводилась зберіганню та колекціонуванню артефактів, то тепер значна увага приділяється науково-дослідницькій діяльності викладачів та студентів, освітньо-виховній функції та передачі цінного досвіду аудиторії.

Проблеми теорії і практики педагогічної діяльності музеїв у сучасному освітньому просторі, використання музейної педагогіки в процесі професійної підготовки здобувачів вищої освіти досліджували українські науковці Т. Белофастова, М. Васишин, Л. Гайда, О. Дрогобицька, О. Караманов, А. Королько, Р. Маньковська, В. Овсяннікова, Ю. Павленко, Н. Писаревська, О. Рокицька, С. Руденко, В. Снагощенко, Н. Філіпчук та ін.

Теоретичні та практичні аспекти музейної освіти у Польщі, місце і роль музеїв у вихованні дітей та молоді, значення музейної педагогіки у формальній та неформальній освіті висвітлювали польські науковці Я. Бишевський, І. Войнар, П. Гураец, Г. Краєвська, Й. Крук, Ф. Мідура, К. Мілевська, А. Надольська-Стичинська, А. Наласковський, Р. Патер, Д. Поршинський, Й. Скutnik, А. Томашевський, Л. Турос, Д. Фольга-Янушевська, М. Шелонг та ін.

Українські та польські науковці, освітяни, музейні працівники в нових умовах активно вивчають основні тенденції і напрями діяльності музеїв ЗВО у контексті європейських інтеграційних освітніх процесів, аналізують переваги і недоліки у розвитку музейного освітнього середовища, пропонують оптимальні шляхи ефективного використання потенціалу музеїв для професійного становлення здобувачів вищої освіти.

Українсько-польська співпраця в галузі музейної педагогіки реалізується шляхом проведення міжнародних конференцій, круглих столів, семінарів, виставок, організацій спільних проєктів. Важливо, що вже після повномасштабного російського вторгнення в Україну проведено обмін думками щодо його впливу на освітньо-наукову роботу музеїв, збереження пам'яток культури та музейних артефактів в умовах війни, ролі інформаційно-комунікаційних технологій у музейній педагогіці в контексті глобалізації під час Міжнародного круглого столу «Музейна педагогіка в умовах воєнного стану» (Київ, 26 травня 2022 р.) та Міжнародної науково-практичної конференції «Музейна педагогіка в контексті викликів сучасної освіти» (Львів, вересень 2022 р.) [1; 2].

Актуальні проблеми теорії і практики педагогічної діяльності музеїв ЗВО в сучасному освітньому просторі України досліджує доктор педагогічних наук, завідувач науково-навчальної лабораторії музейної педагогіки Львівського національного університету ім. І. Франка Олексій Караманов. Аналізуючи педагогічну діяльність музеїв в історичній ретроспективі, науковець підкреслює, що її розвиток був зумовлений переважно появою перших просвітницьких практик в музеях, усвідомленням музею як освітньої інституції, активною популяризацією музейної діяльності та музейних колекцій серед широкої громадськості, організацією співпраці музеїв із закладами освіти, розробкою та удосконаленням музейно-педагогічної термінології [3, с. 60].

Дослідником проаналізовано особливості організації освітнього середовища ЗВО у процесі взаємодії з музейними установами, визначено шляхи впровадження музейно-педагогічних програм та інтегрованих курсів в освітній процес ЗВО. Аналізуючи

сучасні тенденції розвитку музейної педагогіки в Україні, науковець підкреслює необхідність створення масштабного координуючого центру (за прикладом Польщі та Німеччини), лабораторій, експериментальних педагогічних майданчиків для всебічної апробації та популяризації ідей музейної педагогіки.

Доктор історичних наук, доцент кафедри історії, музеєзнавства та культурної спадщини Національного університету «Львівська Політехніка» Світлана Муравська характеризує університетський музей як соціокультурне явище, покликане транслювати духовний і культурний досвід спільноти навчального закладу. У праці «Музейні заклади у системі вищої освіти Західної України на тлі світових тенденцій» (2018) вона підкреслює, що перспективи розвитку музеїв вищої школи «тісно пов'язані зі зміною іміджу музеїв, розвитком музейної комунікації і з перетворенням музеїв у соціальний інститут, який створює і надає потрібну інформацію і масовий доступ до інтелектуальної, історико-культурної та природної спадщини» [4, с. 34].

Автор висвітлює особливості проведення наукових досліджень, а також навчальну, просвітницьку, виставкову та громадсько-культурну роботу на базі музеїв Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича, Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка, Львівського національного університету ім. І. Франка, Косівського інституту прикладного та декоративного мистецтва, Львівського державного інституту економіки і туризму та ін.

Науковиця кафедри початкової освіти Полтавського педагогічного університету ім. В. Г. Короленка Юлія Павленко виділяє п'ять напрямів введення музейної складової в процес професійної підготовки майбутніх учителів, а саме: навчальна робота; наукова робота; виховна робота; музейна робота; спеціальна підготовка до використання потенціалу музеїв у школі – вивчення спеціального курсу, що забезпечить цілеспрямоване формування музейнопедагогічної компетентності. Дослідниця підкреслює, що

використання музейного потенціалу у структурі професійної підготовки майбутніх учителів «є запорукою істотного розширення соціальних функцій сучасного вчителя, істотно збагачує зміст практичного досвіду студентів, а також сприяє реалізації принципу зв'язку професійної підготовки зі шкільною практикою» [5, с. 107].

Дослідниця Марія Василичин відзначає, що музеї України і Польщі «все більш активно переймають місію освітніх установ, інтегрованих у систему традиційних освітніх інститутів: дошкільних, шкільних та вищих навчальних закладів» [6, с. 77]. Вона підкреслює, що польський досвід співпраці музеїв і закладів освіти є актуальним для України «з огляду на формування відкритого суспільства, діалог та комунікацію, що відповідає сучасній гуманістичній парадигмі навчання й виховання та інтеграції до європейського освітнього простору» [7, с. 54].

У Польщі однією з провідних дослідниць музейної педагогіки є доктор гуманітарних наук Рената Патер - науковиця кафедри загальної та філософської педагогіки Ягеллонського університету в Кракові. У статті «У пошуках стандартів музейної педагогіки» (2012) дослідниця пропонує рекомендації щодо стратегій формування музейного простору. Автор наголошує на необхідності розробки інтерактивних музейних експозицій відповідно до сучасних освітніх вимог, які враховували б особливості різновікових категорій відвідувачів. У праці «Музей у просторі відкритої освіти» Р. Патер звертає увагу на те, що використання сучасних мультимедійних засобів у музеї покликане доповнити зміст експозиції і пробудити інтерес у здобувачів освіти. Однак, їх надмірне і часто необґрунтоване використання може спричинити втрату сенсу музейної комунікації – живої взаємодії із музейними об'єктами, артефактами, творами мистецтва [8, с. 20].

Учений-музеолог Марчін Шелонг у праці «Майбутня роль музейної освіти у Польщі» (2009) розкриває стан польської музейної освіти та перспективи, які вона відкриває у процесі переосмислення традиційних завдань і функцій музейної діяльності. На переконання науковця, освітня діяльність музеїв має перебувати у партнерстві з усіма іншими функціями музеїв, зокрема, збереженням

колекцій, науковими дослідженнями, організацією обслуговування, проведенням виставок та колекціонуванням. М. Шелонг звертає увагу на необхідність зміни форм музейної освіти. Він пропонує використовувати в освітній практиці сучасних музеїв інтернет-проекти та інші сучасні технології та методи, вмiло поєднуючи їх з традиційними засадами музейної освіти.

Дослідниця Йоланта Скутнік у працях «Музей сучасного мистецтва як простір навчання» (2008), «Молодь у музеї – вибрані контексти мистецької освіти» (2014) розглядає музей як простір міжособистісної взаємодії. Автор підкреслює, що у концепції сучасного музею головне – перетворення музейного закладу у простір, де навчання, мистецтво і громадське життя взаємопов'язані та інтегровані. Це передбачає розробку відповідних освітньо-культурних заходів, спрямованих на залучення відвідувачів до активного обговорення музейних експозицій та розвиток інтелекту здобувачів освіти [9].

Дослідниця Дорота Фольга-Янушевська особливу увагу звертає на розвиток музейної освіти, бакалаврські та магістерські дослідження у сфері музеєзнавства. Вона підкреслює, що реалізація більшості завдань, пов'язаних з модернізацією музеїв, можлива за умов наявності кваліфікованих кадрів, професійно підготовлених до роботи в музеї та у сфері музеєзнавства. У цьому контексті Д. Фольга-Янушевська аналізує досвід викладання музеології у таких ЗВО Польщі, як Університет Миколи Коперника в Торуні, Ягеллонський університет в Кракові, Варшавський університет, Університет Кардинала Стефана Вишинського у Варшаві, Люблінський католицький університет. Вона пропонує рекомендації щодо створення повномасштабних музеологічних студій зі стандартами викладання на рівні бакалаврату та магістратури на факультетах історії, соціальних наук або культурології у польських ЗВО. Погоджуємося з висновком дослідниці про те, що «вдало побудоване законодавство, ефективна фінансова система та освічені музейні працівники будуть достатніми, щоб у цьому дуже індивідуалізованому і різноманітному світі перетворити музеї на антидоти глобалізації та створювати нові якості і цінності» [10, с. 41].

Таким чином, в сучасній українській та польській педагогічній думці всебічно вивчається та популяризується музейна педагогіка як важливий складник системи вищої освіти, що активно сприяє вихованню молодого покоління, його всебічному розвитку та формуванню творчої особистості, залученню студентів до наукової діяльності.

Література:

1. Відбулася Міжнародна науково-практична конференція «Музейна педагогіка в контексті викликів сучасної освіти». URL: <https://lnu.edu.ua/vidbulasia-mizhnarodna-naukovo-praktychna-konferentsiia-muzeyna-pedahohika-v-konteksti-vyklykiv-suchasnoi-osvity/> (дата звернення: 12.05.2023).

2. Музейна педагогіка в умовах воєнного стану : зб. Матеріалів Міжнародного круглого столу, м. Київ, 26 травня 2022 р. / за наук. ред. С. О. Довгого. Київ: Національний центр «Мала академія наук України», 2022. 424 с.

3. Караманов О. Теорія і практика педагогічної діяльності музеїв в сучасному освітньому просторі України : дис. на здобуття наук. ступ. доктора пед. наук: 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки / Державний заклад “Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”. Старобільськ, 2020. 485 с.

4. Муравська С. Музейні заклади у системі вищої освіти Західної України на тлі світових тенденцій. Львів: Центр пам’ятокознавства НАН України і УТОПІК, 2018. 244 с.

5. Павленко Ю. Музейно-педагогічна складова в структурі професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи. Підготовка майбутніх педагогів у контексті стандартизації початкової освіти: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. онлайн-конференції. Бердянськ, 2017. С. 104-107.

6. Василюшин М. Сучасний урок в музеях художньо-мистецького профілю України і Польщі. Порівняльно-педагогічні студії. 2015. №2. С 77-83.

7. Василюшин М. Дослідження співпраці музею і школи у працях сучасних польських дослідників. Актуальні проблеми сучасних історико-педагогічних досліджень шкільної освіти: зб.

тез XIV Всеукраїнської історико-педагогічної наук.-практ. конф., м. Київ, 14 листопада 2014 р. Київ: Інститут педагогіки НАПН України, 2014. С. 53-54.

8. Pater R. Muzeum w przestrzeni edukacji otwartej. Biuletyn Programowy NIMOZ. Warszawa, 2012. №5. P. 18-24.

9. Skutnik J. "Młodzież w muzeum—wybrane konteksty edukacji artystycznej" Sztuka–edukacja–kultura. Z teorii i praktyki edukacji artystycznej. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2014. P. 178-190.

10. Folga-Januszewska, D. "Muzea w Polsce 1989-2008". Muzealnictwo. 2009. P. 18-46.

УДК 630*5

Природничі науки

ВИРОЩУВАННЯ ДУБОВИХ ДЕРЕВОСТАНІВ НА ПРИКЛАДІ
ХМІЛЬНИЦЬКОГО ЛІСНИЦТВА ФІЛІЇ «ВІННИЦЬКОГО
ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА»
ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»

Пахольук В.П., Мельник В.О.

*студенти факультету
лісового господарства та екології
Поліський національний університет
м. Житомир, Україна*

Дубові ліси у Хмельницькому лісництві філії «Вінницького лісового господарства» ДП «Ліси України» займають майже 80% площі лісів, що є природним з огляду на сприятливі умови для росту дуба звичайного (*Quercus robur* L.). Посадка дуба звичайного в цьому лісництві дійсно має велике стратегічне значення, враховуючи нинішній величезний попит на продукцію цієї породи дерев не лише в Україні, а й далеко за її межами [1, ст.10]. Найпоширенішою типом лісу в Хмельницькому лісництві є свіжа грабова діброва (D2гД), яка становить 94% [2, ст.68; 3, ст.156]. У цьому типі лісу, а також у вологій грабовій діброві (D3гД) продуктивність дубового деревостану найвища (рис.1.).